

Samþykktar ályktanir 66. Fjórðungsþing Vestfirðinga, að hausti

Haldið á Ísafirði 22. og 23. október 2021

Innihald

Ályktun um samgöngumál	3
Vegaþjónusta	3
Vestfjarðavegur 60 um Gufudalssveit og Dynjandisheiði, Bíldudalsvegur	4
Innstrandavegur	4
Veiðileysuháls	4
Ferjan Baldur	5
Jarðgangaáætlun	5
Öryggismál á vegum	6
Ferðamannvegir – tengivegir	6
Hafnarmál	6
Flugmál	6
Almenningssamgöngur	7
Gjaldtaka í jarðgöngum	7
Ályktun um orkumál á Vestfjörðum:	7
Ályktun um orkumál	8
Ályktun um sjálfbæra nýtingu staðbundinna nytjastofna	8
Ályktun um gjaldtöku í sjókvíaeldi	9
Ályktun um samstarf um umdæmisráð barnaverndar	12

Ályktun um samgöngumál

66. Fjórðungsþings Vestfirðinga, haustþing haldið á Ísafirði 22. og 23. október 2021 ályktar um samgöngumál. Samgöngumál eru grundvöllur fyrir uppbyggingu atvinnulífs og samfélaga á Vestfjörðum. Vestfirðir hafa staðið aftar öðrum landshlutum á öllum sviðum samgöngukerfisins. Fjórðungsþing Vestfirðinga krefst þess að samgöngumál á Vestfjörðum verði sett í forgang og vísar til eftirfarandi greinargerðar.

Greinargerð.

Vegaþjónusta.

Fjórðungsþing Vestfirðinga gerir þá kröfu að við endurskoðun samgönguáætlunar að vegaðjónusta verði gerð að lykilviðfangsefni áætlunarinnar og þá sérstaklega vetraraþjónusta. Ekki er lengur við það unað að fjárheimildir fjárlaga rammi inn þjónustuna og gefa lítinn sveigjanleika gagnavart veðurlagi hvers árs eða auknum þörfum atvinnulífs og samfélaga. Gerð er sú krafa að fjármagn verði aukið til verkefnisins og koma á viðtækara samráð um framkvæmd vetraraþjónustu.

Sett verði að framtíðarmarkmiði að lykilviðfangsefnið í vegaðjónustu, að allir byggðakjarnar búi við sólarhringsþjónustu á stofnvegum, óháð íbúafjölda en strjálbýli frá snemma morguns til miðnættis. Slíkt tryggir einnig áætlanir flutningsaðila, þjónustu fyrirtækja innan landshluta og þjónustu fyrirtækja frá höfuðborgarsvæðinu s.s. dagvöruverslanir.

Þjónustustig verði þó strax aukið á Vestfjörðum með tilliti sérstöðu landshlutans þar sem stofnvegir liggja um 14 fjallvegi og eða vegi um ofanflóðavæði, en á síðustu þrem árum hafa þeir lokast að meðaltali um 280 sinnum á ári. Horft verði einnig til mjög hraðs vaxtar í atvinnulífi og samfélögum og þeirrar stöðu að starfsemi fyrirtækja og þjónusta á Vestfjörðum er nú orðin líkt og á höfuðborgarsvæðinu þar sem er „samfélag er aldrei sefur“.

Bætt vegaðjónusta er einnig liður í framkvæmd stefnu í sveitarstjórnarmálum er stefnir á stækkun sveitarfélaga með tilheyrandi fjölgun fjölkjarnasveitarfélaga og tryggir tengingu byggðakjarna innan þeirra.

Eins er ljóst að íbúar sem búa við ótrygga vetrarvegi og vetraraþjónustu vegra sig við að aka þar um í daglegri vinnu og eða þjónustusókn. Kemur þetta m.a. fram í viðhorfskönnun Vestfjarðastofu og þar kemur eins fram að herra hlutfall kvenna en karla lætur þetta viðhorf í ljós, vetraraþjónusta er því einnig jafnréttismál.

Fjórðungsþing Vestfirðinga bendir hér að lokum á algjöra sérstöðu samfélagsins í Árneshreppi, sem er hið eina í landinu, sem er neitað um aðflutninga á landi hluta ársins (janúar – mars) með svokallaðri G reglu í snjómokstri. Reglu sem komið var á í framhaldi af efnahagshruni 2008 en fæst ekki afnumin með vísan til kostnaðarauka (sem hefur verið metinn innan við 20 mkr á ári). Hér er um að ræða, með fyrirvara um mikil snjóalög, að hækka þjónustustig úr G reglu í F reglu sem heimilar mokstur tvisvar í viku. Öðrum samfélögum eru tryggðar ferjusamgöngur ef vegur er ekki í boði, Grímsey, Flatey og Vestmannaeyjar, eða þegar vegir lokast um langa hríð s.s. Mjóafirði eystri.

Vestfjarðavegur 60 um Gufudalssveit og Dynjandisheiði, Bíldudalsvegur.

Fjórðungsþing Vestfirðinga fagnar þeim verkefnum sem nú er unnið að á Vestfjarðavegi 60 í Gufudalssveit og á Dynjandisheiði.

Fjórðungsþing Vestfirðinga ítrekar hér kröfu fyrri ára, að tenging Vestfjarðavegar 60 og Bíldudalsvegur úr Arnarfirði sé unnin samhliða framkvæmdum á Vestfjarðavegi 60. Kostir við framkvæmd á Bíldudalsvegi er að vinna má að framkvæmdum að vetrarlagi og opnar fyrr á aukna afþreyingu í ferðaþjónustu í suðurfjörðum Arnarfjarðar.

Telur Fjórðungsþing Vestfirðinga að tímarammi framkvæmda á Bíldudalsvegi sé því ekki í takt við uppbyggingu samfélaga og atvinnulífs á sunnanverðum Vestfjörðum s.s. í fiskeldi og ferðaþjónustu. Horfa ber því heildstætt á þessi þrjú verkefni og vinna þau innan Samgönguáætlunar 2020-2024. Með þessum hætti verður einnig hraðað þeim þjóðhagslegum ávinningi sem næst af opnun Dýrarfjarðargangna samhliða endurnýjun Vestfjarðavegar 60 og Bíldudalsvegur.

Innstrandavegur.

Fjórðungsþing Vestfirðinga hvarf að endurnýjun vegkafla Innstrandavegar milli Heydalsár og Þorpa hafi ekki verið flýtt og hann unnin sem hluti af fjárfestingaráttaki stjórnvalda vegna heimsfaraldurs kórónuveiru. Samkvæmt Samgönguáætlun 2020-2034 á að vinna að verkefninu á tímabilinu 2025-2029, en um er að ræða endurnýjun og setja bundið slitlag á 5 km malarveg og ná þá loks samhangandi vegi með slitlagi frá Hólmavík í botn Kollafjarðar, framkvæmdakostnaður áætlaður 300 mkr.

Staða Strandabyggðar er alvarleg er nú leitað allra leiða til að bæta búsetuskilyrði í sveitarfélaginu. Úrbætur í innviðum er hér lykilþáttur en umræddur vegkafla er hluti af daglegri vinnu og skólasókn íbúa í Strandabyggð. Í nýrri stefnumörkun Alþingis um málefni sveitarfélaga, er lögð áhersla á að styðja við þætti er auka samvinnu eða sameiningu sveitarfélaga. Telur Fjórðungsþing Vestfirðinga því rétt að minna á að umræddur vegkafla var innan Kirkjubólshrepps. Nú eru liðin 19 ár frá sameiningu Hólmavíkurbrepps og Kirkjubólshrepps undir nafni Hólmavíkurbrepps og 15 ár frá sameiningu Broddaneshrepps undir nafni Strandabyggðar.

Fjórðungsþing Vestfirðinga krefst síðan að endurnýjun Innstrandavegar frá Kollafirði að Guðlaugsvík verði settur á samgönguáætlun, er það í takti við kröfu í Samgönguáætlun sveitarfélaga á Norðurlandi Vestra um lagfæringar á Innstrandavegi frá Prestbakka að Guðlaugsvík.

Veiðileysuháls.

Fjórðungsþing Vestfirðinga tekur undir kröfugerð verkefnisstjórnar Áfram Árneshreppur frá í apríl 2021 um að

Vegagerð yfir Veiðileysuháls verði flýtt frá því sem gert er ráð fyrir í núverandi samgönguáætlun og verkefninu lokið í síðasta lagi á árinu 2023. Afar mikilvægt að lokið verði við allan undirbúning verksins á árunum 2021 og 2022. eins er tekið undir að í næstu samgönguáætlun verði sett á áætlun verkefni sem tryggja bættar heilsárssamgöngur alla leið í Norðurfjörð

Árneshreppur mun ljúka fimm ára þátttöku í verkefninu Brothættar byggðir á árinu 2022 undir heitinu Áfram Árneshreppur. Verkefnið hefur eflt ferðaþjónustu, samfélagið og menningu og á árinu 2021 hófst lagning ljósleiðara og þrífösun rafmagns með sérstöku átaksverkefni. Hinsvegar hefur uppbyggingu vegsamgangna verið ítrekað frestað. Nýta verður þá stöðu að umhverfismati framkvæmda á Veiðileysuhálsi er nær lokið og hönnun vegstæðis er hafin. Ef fjármagn verður eyrnamerkt framkvæmdinni á þessu ári þá má ætla að bjóða megi verkefni út í upphafi árs 2022.

Með þessum hætti eru stjórnvöld að staðfesta vilja sinn og trú á framtíð samfélagsins í Árneshreppi og fylgja þar með eftir þingsályktun Alþingis um verndun búsetu og menningar í Árneshreppi og stefnumörkun verkefnisins Áfram Árneshreppur.

Ferjan Baldur

Ferjan Baldur er grunnstoð í samgöngum á Vestfjörðum, nú þegar við sjáum fram á heilsárs samgöngur milli sunnan- og norðanverðra Vestfjarða með framkvæmdum á Dynjandisheiði.

Fjórðungsþing leggur áherslu á að þar sem núverandi ferja annar ekki eftirspurn miðað við núverandi siglingaráætlun og það sem er enn mikilvægara að tryggja öryggi farþega um borð er nauðsynlegt að endurnýja núverandi ferju. Það er skýr krafa Fjórðungsþingsins að ekki verður unað við þá niðurstöðu Vegagerðarinnar að hagstæðast sé að uppfylla núverandi samning við Sæferðir sem gildir til 31 .maí 2022 með möguleika á framlengingu til 31. maí 2023. Það er skýr krafa sveitafélaga á Vestfjörðum að hafin verði strax undirbúningur að því að gera gamla Herjólfri kleift að leggja að bryggju á Brjánslæk og Flatey og að hann hefji siglingar við fyrsta tækifæri og sigli þar til ný ferja getur hafið siglingar. Einnig að við endurbyggingu á ekjubrúm sé miðað við að þær bæði henti Herjólfri og nýrri ferju. Fjórðungsþing leggur einnig ríka áherslu á að lokið verði við gerð viðbragðsáætlunar vegna ferjuslysa á Breiðafirði, sem lagt var til árið 2011 að yrði unnin, en tíðar bilanir og aldur skipsins eru mikið áhyggjuefni er varðar öryggi farþega.

Jarðgangaáætlun.

Fjórðungsþing Vestfirðinga hvetur stjórnvöld að hraða vinnu að gerð nýrrar Jarðgangaáætlunar. Í þeirri vinnu verði settar í forgang tillögur sem koma fram stefnumörkun sveitarfélaga á Vestfjörðum, *Jarðgangaáætlun Vestfjarða*, þar sem sett er markmiði að koma á hindrunarlausum samgöngum á innan atvinnusvæðanna á norðan og sunnanverðum Vestfjörðum.

- Jarðgöng milli í Súðavíkur og Ísafjarðar (Álftafjarðargöng).
- Jarðgöng undir Mikladal og Hálfán í einni framkvæmd.
- Hafin vinna að uppfærslu jarðganga undir Breiðadalsheiði og Botnsheiði, með breikkun leggsins undir Breiðadalsheiði.

Vegatengingar á milli samfélaga á Vestfjörðum sem voru byggðar voru upp á níunda og tíunda áratug síðustu aldar tóku mið af stöðu atvinnulífs og fyrirkomulagi þjónustu á þeim tíma. Eins var það viðhorf til staðar, að láta reyna á vegi sem lögju um há fjöll eða hlíðar með stöðugri ofanflóðahættu.

Þessar lausnir fortíðar eru óásættanlegar fyrir hina hröðu uppbygging samfélaga og atvinnulífs. Nú er starfsemi fyrirtækja og þjónusta á Vestfjörðum að vera líkt og á höfuðborgarsvæðinu þar sem

er „samfélag er aldrei sefur“. Lokanir vega vegna veðurs og núverandi skipulag vetrarþjónusta er því bein hindrun fyrir framþróun og skerða samkeppnisstöðu landshlutans og samkeppnisstöðu Íslands í lykilatvinnugreinum. Minna má hér á að hlutur fiskeldis á Vestfjörðum er áætlaður að muni nema um 3%? af þjóðarframleiðslu eða milljarðar.

Öryggismál á vegum.

Fjórðungsping Vestfirðinga krefst að hraðað verði uppbyggingu háhraðafjarnets í vegakerfinu og það verði hið sama óháð umferð á vegum þ.e. 30 Mb/s en ekki tímabundið 10 Mb/s. Við þessa aðgerð má ætla að GSM samband batni um leið og dauðir punktar í kerfinu munu hverfa. Oft fer saman aukin áhætta á ferðum um fáfarna vegi fjarri byggð og eða þar sem vetrarveður leiða til lokunar vega eða ofanflóðahættu. Eins verður að telja að minni kröfur til á gæði gagnasambands skapar og falskt öryggi fyrir vegfarendur. Jafnframt er skorað á stjórnvöld að greiða nú þegar úr þeim vandamálum sem hafa skapast þegar reikisamband virkar ekki á akstri um vegi á Vestfjörðum. Fjórðungsping Vestfirðinga leggur síðan til að farið verði í úrbætur á útvarpssambandi á vegum og í jarðgöngum enda er hér hluti af öryggiskerfum landsins.

Ferðamannvegir – tengivegir

Fjórðungsping Vestfirðinga skorar á stjórnvöld að stórauka fjármagn til endurbóta og viðhalds á stofn- og tengivegum á Vestfjörðum. Einnig að því beint til Vegagerðar að endurskoða viðmið í forgangsröðun viðhaldsverkefna, taka verður mun meira tillit til áhrifa þungaflutninga og aukinni umferð ferðamanna.

Innan fimm ára má reikna með að ársframleiðsla í sjókvíaeldi á Vestfjörðum verði yfir 50 þúsund tonn frá því að vera um 25 þúsund tonn á þessu ári. Flutningur afurða og aðfanga mun því enn aukast frá því sem nú er og viðhald og endurbætur vegakerfisins þarf að taka mið af því.

Ferðþjónusta á Vestfjörðum er einnig í örum vexti og verkefnið Vestfjarðaleiðin hefur fengið mikla athygli erlendis frá. Verkefnið Vestfjarðaleiðin byggir á tvennu, annarsvegar hringvegum um Vestfirði sem nýtir stofnvegakerfið og hinsvegar vegir út frá hringnum sem er tengivegakerfið. Hér fara því saman verkefni sem stuðla að betri tengingum fyrir dreifbýli en opnar um leið ný tækifæri fyrir skipulag ferðamannaleiða um Vestfirði. Um er að ræða vegkafla um alla Vestfirði s.s. út á Látrabjarg, Rauðasand, Ketildali og Unaðsdal (Kaldalón) o.fl.

Hafnarmál.

Vaxandi umsvif í höfnum á Vestfjörðum vegna fiskeldis, sjávarútvegs, móttaka skemmtiferðaskipa og nýting kalkþörungs, kalla á aukið fjármagn og flýtingu framkvæmda. Við hafnaframkvæmdir verði einnig tekið mið af áætlun stjórnvalda um orkuskipti.

Flugmál.

Fjórðungsping Vestfirðinga lýsir miklum áhyggjum af langtíma áhrifum heimsfaraldurs kórónuveiru á innanlandsflug. Gerð er krafa á stjórnvöld að horfa til innanlandsflugs sem lykilþáttar fyrir þróun samfélaga og atvinnlífs og ekki verði dregið úr framlögum vegna stöðu dagsins í dag. Horfa ber til að orkuskipti í innanlandsflugi eru nú til skoðunar hjá stjórnvöldum en við fyrstu athugun verður að telja að um umbyltingu geti orðið frá því sem er í dag.

Hér einnig ítrekuð krafa vestfirskra sveitarfélaga um hækkun á framlögum til innanlandsflugs og auknu fjármagni verði veitt til viðhalds og endurbóta á flugvöllum á Gjögri, Bíldudal og Ísafirði. Aukið verði framlag að bæta flugleiðsögn og uppsetningu hindranaljósa m.a. við Bíldudalsflugvöll. Þá minnir Fjórðungsþing á mikilvægi Reykjavíkflugvallar fyrir samgöngur á milli landsbyggðar og höfuðborgar.

Áætlunarflug á milli Reykjavíkur og Ísafjarðar, Bíldudals og Gjögurs eru mikilvægustu almenningssamgöngur Vestfirðinga og lífæð byggðanna stóran hluta ársins. Fylgja þarf náið eftir að ríkisstyrkur til flugs á Bíldudal og Gjögurs uppfylli þarfir samfélaga og atvinnulífs s.s. með fjölgun ferða í hverri viku og nægt sætaframboð sé til staðar. Loftbrúin sem tók gildi á síðasta ári er hér einnig mikilvægur þáttur.

Almenningssamgöngur

Lýst er áhyggjum af innleiðing heildarstefnu í almenningssamgöngum utan höfuðborgarsvæðis. Stjórnvöld hafa sett fram áhugaverða stefnu um eflingu almenningssamganga innan atvinnusvæða og þjónustusókn á milli landshluta en framlög til málaflöksins samkvæmt fjárlögum og fjármálaáætlun verða lækkuð á næstu árum og því erfitt að sjá hvernig almenningssamgöngur utan höfuðborgarsvæðisins geti gengið.

Gjaldtaka í jarðgöngum.

Fjórðungsþing Vestfirðinga hvarmar samþykkt Alþingis í Samgönguáætlun 2020-2034 um að til framtíðar litið verði tekin upp gjaldtaka í jarðgöngum. Jarðgöng á Íslandi, að undanteknum Hvalfjarðargöngum og Vaðlaheiðargöngum, hafa verið sett í framkvæmd til að leysa af hættulega fjallvegi eða fjallshlíðar með viðvarandi ofanflóðahættu. Þannig hefur verið komið á jafnræði íbúa landsins með því að byggja upp öruggar heilsársamgöngur milli sveitarfélaga og eða milli byggðarlaga innan sveitarfélaga. Fjórðungsþing Vestfirðinga getur eingöngu fallist á gjaldtöku í jarðgöngum ef tryggt er að önnur heilsársleið sé fær.

Ályktun um orkumál á Vestfjörðum:

66. Fjórðungsþings Vestfirðinga, haustþing haldið á Ísafirði 22. og 23. október 2021 hvetur iðnaðarráðherra að beina því til starfshóps ráðherra um orkumál á Vestfjörðum, að hraða störfum og setja sér markmið um að skila niðurstöðu á fyrri hluta árs 2022.

Alþingi samþykkti árið 2018 að Vestfirðir verði í forgangi varðandi raforkumálum samkvæmt þingsályktun um afhendingaröryggi raforku. Eins eru sett að markmiði að flutningskerfi raforku verði hringtengt í hverjum landshluta fyrir lok árs 2030 og öll byggðarlög fyrir lok árs 2040. Iðnaðarráðherra lagði fram á Alþingi í febrúar 2021 ný stefnuskjöl stjórnvalda um orkumál á Íslandi. Þar eru sett fram markmið sem eiga að stuðlað jöfnun samkeppnisstöðu landshluta um aðgengi og afhendingaröryggi raforku.

Uppbygging atvinnulífs og samfélaga á Vestfjörðum hefur gengið hratt fyrir sig á undanförunum árum auk þess sem ný markmið hafa verið sett um að hraða orkuskiptum. Markmið stjórnvalda í orkustefnu styðja við þessa þróun en ekki hafa verið settar fram tímasett verkefni til að ná því markmiði á Vestfjörðum. Að óbreyttu mun þessi staða nær stöðva framþróun samfélaga og atvinnulífs á Vestfjörðum.

Ítarlegar greiningar um afhendingaröryggi raforku og stöðu orkumála samfélaga og atvinnulífs á Vestfjörðum er að finna í skýrslum starfshópa iðnaðarráðherra allt frá árinu 2011. Eins liggja fyrir greiningar og drög að tillögum til úrlausnar um hið sama, í skýrslum Landsnets og í Kerfisáætlunum Landsnets á síðustu árum, auk umsagna Fjórðungssambands Vestfirðinga og fleiri aðila um þær áætlanir. Um er að ræða tillögur um tvöföldun Vesturlínu og stuðla eigi að uppbyggingu nýrra vatnsaflsvirkjana. Fjórðungsþing Vestfirðinga skora því á iðnaðarráðherra að nýr starfshópur ráðherra um orkumál á Vestfjörðum, nýti þau gögn sem liggja nú þegar fyrir og skili tillögu um tímasett verkefni á fyrri hluta árs 2022.

Fjórðungsþing fagnar öllum aðgerðum sem lúta að því að auka raforkuöryggi og framleiðslu á Vestfjörðum. Þá fagnar þingið þeim áhuga sem vindorkuframleiðendur hafa sýnt svæðinu.

Fyrir liggur skýrsla verkefnisstjórnar 4. áfanga rammaáætlunar um vernd og orkunýtingu landsvæða frá því í mars 2021. Skýrslan gerir m.a. ráð fyrir vindorkugarði í Garpsdal í nýtingarflokk, en undirbúningur er langt kominn. Skipulagsstofnun hefur ekki samþykkt skipulagstillögur um vindorkugarða vegna skorts á lagaheimildum um vindorku að mati stofnunar.

Mikilvægt er að finna vindorku framtíðar farveg innan verndar- og orkunýtingaráætlunar (rammaáætlun). Eða leita annarra lausna er nýtingu vindorku til að leysa úr þeirri pattstöðu sem rammaáætlun er í.

Ályktun um orkumál

Ályktun um orkumál 66. Fjórðungsþings Vestfirðinga, haustþing haldið á Ísafirði 22. og 23. október 2021 beinir því til stjórnar Fjórðungssambands Vestfirðinga að standa fyrir því að á árinu 2022 að tekið verði fyrir víðtækt samtal um framtíð orkunýtingarkosta á Vestfjörðum. Úr því samtali og þeirri vinnu verði kortlagðir þeir virkjunarkostir sem í boði eru á svæðinu.

Nauðsynlegt er fyrir framleiðendur orkunnar að slík vinna sé unnin svo ekki komi til þess að ódagot verði í vali á orkunýtingarkostum þegar stöðum er fundið hlutverk eða þau friðuð. Fjórðungssambandið og Vestfjarðarstofa stýri þessari vinnu í samráði við sveitarfélögin á svæðinu og orkufyrirtæki og skili þessari vinnu af sér á Haustþingi árið 2022

Ályktun um sjálfbæra nýtingu staðbundinna nytjastofna

66. Fjórðungsþings Vestfirðinga, haustþing haldið á Ísafirði 22. og 23. október 2021, hvetur sjávarútvegs og landbúnaðarráðherra að stofna til starfshóps með aðkomu sveitarfélaga, ráðuneyta, stofnana, háskólasamfélags, veiðiréttarhafa og afurðavinnslna. Vinna starfshópsins verði móta stefnu um sjálfbæra nýtingu staðbundinna nytjastofna (þang, þari, grásleppa) á grundvelli greiningar á áhrifum af hagkvæmri nýtingu svæðisbundinna nytjastofna á byggðarlög, lífríki og vistkerfi.

Ný frumvörp verði lögð fram sem samþætti markmið um sjálfbæra nýtingu staðbundinna nytjastofna og markmið um eflingu byggðarlaga sem tengd eru nýtingu þeirra.

Greinargerð.

Meginmarkmið laga um fiskveiðistjórnun og nýtingu nytjastofna er stuðla að sjálfbærri og hagkvæmri nýtingu fiskistofna sem leiði til traustar atvinnu og byggðar í landinu. Framkvæmd laganna gagnvart helstu nytjastofnum verði sú að hagkvæm nýting nytjastofns leiði til öflugar byggðar um land allt án sértækrar staðsetningar.

Sérstaða við nýtingu sjávargróðurs og grásleppu umfram aðra nytjastofna sem falla undir lög um fiskveiðistjórnun, er hversu staðbundin nýtingin er og hversu afgerandi nýtingin er fyrir vöxt og viðgang einstakra byggðarlaga. Staða samfélaga á Vestfjörðum sem nýta þessar auðlindir er einnig viðkvæm með tilliti til íbúáþróunar og efnahagslegrar stöðu. Þeim til stuðnings hafa stjórnvöld og Alþingi sett markmið m.a. í Byggðaáætlun um jákvæða byggðþróun um land allt. Fordast verður þá stöðu að breyting á lögum um fiskveiðistjórnun vinni gegn settum markmiðum í byggðamálum og auki óryggi um framtíð samfélaganna. Þess í stað ætti að vinna að samþættingu markmiða laga um fiskveiðistjórnun og markmiða í byggðamálum.

Fjórðungsþing Vestfirðinga telur það því réttmæta kröfu, að sjónarmið er varða hagsmuni þessara samfélaga verði tekin til umfjöllunar við breytingu á lögum um fiskveiðistjórnun. Einnig telur Fjórðungsþing Vestfirðinga að málefnið skarist við skipulagsáætlanir sveitarfélaga og áætlanir stjórnvalda s.s. Landskipulagsstefnu og efla verði rannsóknir á lífríki, vistkerfum og tengsl samfélaga og auðlindanýtingar. Er það krafa Fjórðungsþings Vestfirðinga að stofnaður verði starfshópur með aðkomu sveitarfélaga, ráðuneyta, stofnana, háskólasamfélags, veiðiréttarhafa og afurðavinnslu. Hlutverk starfshópsins verði að greina áhrif nýtingar á efnahag, samfélög, lífríki og vistkerfi og setningu markmiða sem styðja við framþróun samfélaga og tryggi sjálfbærni nytjastofna.

Ályktun um gjaldtöku í sjókvíaeldi

66. Fjórðungsþings Vestfirðinga, haustþing haldið á Ísafirði 22. og 23. október 2021 fagnar gerð „Samfélagssáttmála í fiskeldi“, sem var undirritaður af hálfu sex sveitarfélaga á Vestfjörðum þann 15. júlí 2021.

66. Fjórðungsþing Vestfirðinga skorar á stjórnvöld að endurskoða regluverk varðandi sjókvíaeldi. Eldi laxfiska í sjó er atvinnugrein í örum vexti á Vestfjörðum og er orðin ein af undirstöðu atvinnugreinum í fjórðungnum.

Skýra þarf lagaumhverfið og opinbera gjaldtöku í greininni til að tryggja að þær tekjur sem fiskeldi skapar á Vestfjörðum renni til sveitafélaganna þar sem sjókvíaeldi er stundað til að byggja upp grunninnviði sem svara kröfum samfélaganna og atvinnulífsins.

- Fiskeldissjóð sem samkeppnissjóð þarf að leggja niður en tryggja að fiskeldisgjaldið renni beint til innviðauppbyggingar þar sem eldið er stundað.
- Endurskoða þarf hafnargjöld, vörugjöld og aflagjöld til að þau skili viðunandi tekjum til þeirra sveitarfélaga sem þjónustuna veita og að gjaldtökuheimildir falli betur að þessari nýju atvinnugrein.

- Endurskoða þarf Umhverfissjóð sjókvíaeldis og tryggja að rannsóknir verði efldar og störfum fjölgað við rannsóknir í nærsamfélögum fiskeldis. Mikilvægt að niðurstöður rannsóknarsjóðsins séu birtar jöfnum höndum.
- Endurskoða þarf tekjur sveitarfélaga vegna eldiskvía og umsvifa í sjókvíaeldi á þeirra heimasvæði. Krafan er ekki að auka álögur á atvinnugreinina heldur að eðlilegur hluti tekna renni til uppbyggingar og viðhalds innviða sveitarfélaganna og skili sér beint til þeirra sveitarfélaga sem verða fyrir beinum áhrifum af sjókvíaeldi.

Jafnframt og samhliða þarf að tryggja uppbyggingu grunninnviða á Vestfjörðum svo svæðið verði samkeppnishæft við aðra landshluta þannig að fyrirtæki og samfélög geti dafnað. Mikilvægt er að haft verði náðið samráð við sveitarfélögin varðandi uppbyggingu grunninnviða og tekjustofna ríkis og sveitarfélaga varðandi fiskeldi.

Greinargerð

Mikilvægt er að skýra og samræma hvernig hægt er að tryggja tekjur til sveitarfélaganna þar sem sjókvíaeldi er stundað. Endurskilgreina ber hafnar- og aflagjöld og skilja aðferðafræðina frá hefðbundinni gjaldtöku í sjávarútvegi, ásamt því að tryggja að hægt sé að taka gjald af mannvirkjum í sjó sem renni til nærliggjandi sveitarfélaga í formi fasteignagjalda eða aðstöðugjalda. Laga- og reglugerðaumhverfi sem sveitarfélögin vinna eftir varðandi fiskeldi hefur haft verulega neikvæð áhrif. Óeðlilegur hvati er í núgildandi löggjöf þannig að sveitarfélög keppast um að fá eldisfiski landað til sín á sama tíma og þjónustuhafnir í fiskeldi hafa litlar sem engar tekjur til að standa undir vaxandi umsvifum. Stærstur hluti tekna sveitarfélaga kemur á löndunarstað við sláturhús sem endurspeglar ekki þá nýtingu mannvirkja og þjónustu sem eldið nýtir. Það er því mikilvægt að skýra forsendur gjaldtökunnar og samræma reglurnar á landsvísu.

Þeir óvissuþættir sem uppi eru um gjaldtöku í fiskeldi nú í dag, eru helst að gjaldtakan byggir á hafnarlögum sem eiga við löndun á villtum fiski, sem veldur því að aðeins það sveitarfélag þar sem fiski er dælt á land fær tekjur af fiskeldinu á grundvelli þessarar löggjafar. Lögin ná ekki yfir ef fiski er slátrað á sláturprömmum eða hann fluttur annað til slátrunar sem gefur þá engar tekjur á Vestfjörðum. Tekjur af þjónustubátum eru litlar þó þeir nýti þjónustu og hafnarmannvirki allan ársins hring. Engar tekjur eru af kvíum á fjörðum og því getur sveitarfélag með stórfellt eldi setið uppi með engar tekjur af nýtingu fjarðarins. Fóðri er nær öllu landað beint í pramma og því skapa þau aðföng engar tekjur til sveitarfélaganna. Þar þarf að endurskoða reglur um vörugjöld til að gæta samræmis við hafnir. Seiðaeldisstöðvar skila eingöngu tekjum í formi fasteignagjalda stöðvarinnar.

Tekjustofnar sveitarfélaga vegna fiskeldis hafa ekki verið tryggðir í samræmi við eðli greinarinnar og því er gerð krafa um endurskoðun eftirfarandi þátta:

- a. Að ná utan um heildargjaldtöku af fiskeldi og undir hverju tekjunum er ætlað að standa sem og hvernig þær tekjur skiptast á milli ríkis og sveitarfélaga.

- b. Að tryggja sveitarfélögum, þar sem sjókvíaeldi er stundað, skýrar heimildir til töku gjalda af sjókvíaeldi.
- c. Að tryggja að tekjur af slíkri gjaldtöku standi undir nauðsynlegum verkefnum sveitarfélaga og tryggð sé sjálfbærni hafna og samfélaga þar sem sjókvíaeldi fer fram.
- d. Að vinna að endurskoðun reglugerðar fyrir Umhverfissjóð sjókvíaeldis með það að markmiði að tryggja að rannsóknir og vísindapekking byggist upp í nærumhverfi fiskeldisstarfseminnar.
- e. Að fiskeldissjóður verði lagður niður í þeirri mynd sem hann er. Í umsögn Sambands íslenskra sveitarfélaga sem unnin var í samráði við Samtök sjávarútvegssveitarfélaga dags. 8. janúar 2020 segir: “Í upphafi telur Samband íslenskra sveitarfélaga óhjákvæmilegt að halda því til haga að við setningu laga um gjaldtöku af fiskeldi lagðist það ásamt Samtökum sjávarútvegssveitarfélaga eindregið gegn þeirri leið að stofna sérstakan sjóð til að ráðstafa hluta tekna ríkisins af gjaldtöku á fiskeldisstarfsemi. Á allan hátt væri eðlilegra að sveitarfélögin fengju í sinn hlut beina hlutdeild í tekjum af slíkri starfsemi til að standa undir nauðsynlegri innviðauppbýggingu.”

Tryggja þarf að fiskeldisgjald sem nú rennur í sjóðinn frá fiskeldisstarfsemi verði úthlutað beint til sveitarfélaga á áhrifasvæði sjókvíaeldis.

Úthlutunarreglur miðist við eldismannvirki með rekstrarleyfi í fjörðum og nærsvæði sveitarfélaganna þannig að samhengi verði milli úthlutunar til sveitarfélags og umsvifa í nærumhverfi þeirra.

Ályktun um samstarf um umdæmisráð barnaverndar

66. Fjórðungsþing Vestfirðinga, haust haldið á Ísafirði 22. og 23. október 2021 samþykkir að sveitarfélögin á Vestfjörðum stofni og reki sameiginlegt umdæmisráð barnaverndar frá 1. janúar 2022 í samræmi við ákvæði 6 gr. laga nr. 107/2021 ákvæði e. (lög um breytingar á barnaverndarlögum, nr. 80/2002 (barnaverndarþjónusta, samþætting ofl.))

Sveitarfélögin samþykkja að samstarf verði haft um mótun stefnu um sameiginlegt verklag barnaverndarþjónustu á Vestfjörðum á árinu 2022.

Lokið verði við vinnu við skipan ráðsins og ákvarðanir um tilhögun á skiptingu kostnaðar verði teknar fyrir 15. desember 2021.

Greinargerð:

Í kjölfar lagasetningar um farsæld barna má gera ráð fyrir umtalsverðum breytingum á barnaverndarþjónustu á svæðinu sem sveitarfélögin gætu haft umtalsverða hagsmuni af að takast á við sameiginlega. Ísafjarðarbær hefur lýst vilja til að reka áfram barnaverndarþjónustu og hefur lýst áhuga á að annast barnaverndarþjónustu fyrir önnur sveitarfélög á svæðinu með beinum samningum.